స్త్రీనీతిదీపిక

— — —

గ్రంథకర్త :

కందుకూరి వీరేశలింగము పంతులు

ప్రకాశకులు:

హి త కా రి ణి స మా జ ము

రాజమహేంద్రవరము

1950

కాపీరైటు

శ్రీ

స్త్రీ నీతి దీపిక

— — —

తే.గీ. శ్రీకరుండు, పవిత్రుండు, లోకగురుఁడు,
సర్వశక్తుఁ, డనంతుఁడు, శాశ్వతుండు,
సర్వకారుణ్యుఁ, డభవుండు, సర్వసాక్షి,
యయిన దేవర నుతియింతు నాత్మయందు. 1.

దైవభక్తి

తే.గీ. ప్రతిదినంబును నిక్కంపు భక్తితోడ
మూడు వేళలయందును ముఖ్యముగను
జెలువరో! పెక్కుమేళ్ళను జేసినట్టి
యీశ్వరుని వేడుఁకొమ్ము నీహృదయమందు. 2.

తే.గీ. భోజనము చేసి, నిదురింపఁ బోవునపుడు
నిత్యమును రాత్రి యీశ్వరు నెలఁతలార!
ధ్యాన మొనరింపఁ డెదలోనఁ దనువు మఱచి
పవ్వళించెడుతఱిని గాపాడుకొఱకు. 3.

ఆ.వె. పడఁతులార! మరలఁ బ్రార్థింపుఁ డీశ్వరుఁ
బడకనుండి లేవతడవ మీరు;
మేను మఱచి నిద్ర పూనియున్నప్పుడు
కరము కరుణ మిమ్ము నరసెఁగాన. 4.

తే.గీ. సంపదలు వచ్చినప్పుడు సాదరముగ
నట్లుదయచేసినందుకు, నాపదైన
యపుడు శీఘ్రముగా దాని నణఁచివేయ,
మఱవకుఁడి దైవమును వేఁడ మగువలార! 5.

బంధుప్రీతి

తే.గీ. పుడమిఁ దలిదండ్రులును దోడఁబుట్టువులును
గాక, మిగులువా రెందైనఁ గలుగఁగలరు;
కావునను, వారియెడఁ బ్రేమ గలిగి యెపుడు
వారిమాటలో మెలఁగఁగవలయుఁ జెలువ. 6.

ఆ.వె. అత్తమామలకును నాఁడుబిడ్డలకును
మనసు నొవ్వకుండఁ బనులు చేసి
నడుచు చుండవలయుఁ గడునడంకువతోడ
శ్రేయ మెదను గోరు చెలువ లెల్ల. 7.

తే.గీ. ఒక్కకడుపుననే పుట్టి, యొక్క కంచ
ముననె భుజియించి,యొకమంచముననె పండి
యుండు తోఁబుట్టుపడుచులు సోదరులును
నెప్పు డన్యోన్యమైత్రితో నొప్పవలయు. 8.

గురుభక్తి

తే.గీ. విద్యచెప్పిన గురువుల విషయముననుు
మిక్కిలి కృతజ్ఞతను గల్గి మెలఁగ వలయు,
వారలే తమయుక్త ప్రవర్తనకును
దగుసహాయు లని యెఱింగి తరుణిమణులు. 9.

సత్యము

తే.గీ. సర్వశుభముల కాకర ముర్విలోన
సత్య మది లేనిచో ధర్మసమితియెల్ల
వ్యర్థ మగుఁ; గావున నసత్య మనెడుపేరు
మీదుచెవి సోఁక కుండంగ మెలఁగ వలయు. 10.

తే.గీ. ధర నసత్యంబు లాడుట తథ్యముగను
బాపముల కెల్ల మూలంబు పడఁతులార!
కాన,సత్యంబె పలుకుఁడు; దాన మీకు
నొదవు నిహపర సౌఖ్యముల్ కొదవలేక. 11.

తే.గీ. ఆతివ! యొకదానిలోఁ గల్లలాడితేని,
నెవ్వరును నమ్మ కుండుదు రెపుడు నిన్ను;
నమ్మకము చెడ్డవెనుకను సరులలోన
జీవనము చేయకంటెను జావు మేలు. 12.

ఆ.వె. తల్లిదండ్రు లొకట దండింతు రెఱిఁగిన;
మగనివంకవారు తెగడు చుంద్రు;
తోడివారు మిగుల దూషింపు చుందురు;
కల్ల లాడి తేని కలువకంటి! 13.

తే.గీ. చెలువ! యెపుడైనఁ దప్పింత చేసి తేని,
నొకట మాఱుమాటాడక యొప్పుకొమ్ము.
పొలఁతి! నీతప్పు దాఁచంగ బొంకితేని,
కానిపను లొక్కటికిని రెండౌనుజుమ్ము. 14.

సత్సహవాసము

తే.గీ. తొలుత నెటువంటివారలచెలిమి గలుగు
నట్టివారలగుణములే యబ్బుఁగాన
బాలికలు నిత్యమును మంచివారితోనె
చెలిమిఁ దప్పక చేయంగవలయుఁ జుమ్ము. 15.

తే.గీ. జారిణులతోడ, సరిగానివారితోడఁ,
దార్చువారితో, దాసీవితతులతోడ,
వరుస దుర్గుణములు గల్లువారితోడ,
మైత్రి యొనరింపఁజెల్లదు మగువ కెపుడు. 16.

తే.గీ. విద్యవలనను జ్ఞానంబు వెలయుఁ గాన,
నవని 'నిదిమంచి' 'యిదిచెడ్డ' యనుచుఁ దెలియ
బాలురునుబోలెఁ దప్పక బాలికలును
విద్య నేర్వంగవలయును హృద్యముగను. 17.

తే.గీ. విద్యనేర్చినఁ దొలుతను వినయమబ్బు,
వినయమున సర్వగుణము ల్వెలయు మిగుల,
వానిచేతను బతిభక్తి పాదుకొనును,
కావనను సుందరులు విద్య గఱవవలయు. 18.

ఆ.వె. చదువు నేర్చి రేని, సావిత్రిమొదలైన
పుణ్యసతులచరితములను జదివి,
వారియట్ల తాము వర్తింపఁ జూతురు,
తెలివి విస్తరిల్లి తీఁగెబోండ్లు. 19.

తే.గీ. చక్కఁదనమునకును దోడు చదువుకూడఁ
గలిగియుండిన, నందమౌయలరునకును
దావి గలిగినవడువునఁ దనరు చుంద్రు
పువ్వుబోండ్లు, విద్యాగంధమునను గరము. 20.

తే.గీ. చదువలేమిని మూర్ఖత ముదిరియున్న
మదవతిని భార్యఁగాఁ గొని మనుటకన్న,
నూరు విడనాడి వనవాస మొనరుచుటయె
వసుధలో వాసి యని తోఁచు రసికునకును. 21.

ఆ.వె. ఇంతి చదివెనేని, యింటివెచ్చంబులు
బయల నుదుక వేయువస్త్రములును
బద్దు వ్రాయు చుండు భర్తకు వేఱుగ
శ్రమము గలుగ కుండ జలజగంధి! 22.

పతిభక్తి

తే.గీ. అవనిలోఁగల సర్వసౌఖ్యంబులకును
నాథుఁడే నారులకు నిదానంబుగానఁ
దరుణి దైవంబునకు వెన్క దైవమంత
వానిగాఁ జూచుకొనఁదగు వరుని నెపుడు. 23.

తే.గీ. ధర్మములలోన నుత్తమ ధర్మ మరయ
మగువకుఁ బతివ్రతా ధర్మమగును జూవె;
యిహపరసుఖములకు రెంటికీశ్వరుండు,
నిహసుఖమునకుఁ బతి, దాత లింతి కెపుడు. 24.

తే.గీ. వరుఁడు పనినుండి యింటికి వచ్చుతఱిని
బూచివలెఁ దలవిరియగఁ బోసి కోక,
కలిగి సంతటిలో సలక్షణము గాఁగ
నుండి యెదు రేగి సంతోష, మొసఁగవలయు. 25.

తే.గీ. అలసి పతి రాఁగఁ గాళ్ళకు జలమొసంగి
మంచి మాటలతో శ్రమ మాన్పవలయుఁ;
గాని పొరుగువారలతోడి కలహములను
దెగని సంసార బాధలుఁ దెలుపరాదు. 26.

తే.గీ. పురుషులొక వేళఁ గోపంబుపూని సతులఁ
బరుషములు పల్కి కొట్టినఁ, దిరుగఁబడక
యోర్చుకొనియుండి శాంతులై యున్న యపుడు
హితము బోధింపవలయుఁబో యిందుముఖులు. 27.

తే.గీ. అతివరో! పతి దుష్టుడే యయ్యేనేని,
సమయమును వేచి మిక్కిలి సరసముగను
మనసునకునాట వివిధధర్మములు గఱిపి
తెలిపి సన్మార్గమునకును దింపవలయు. 28.

తే.గీ. స్వప్నముననైన నాథుని వలనఁ గలుగు
తప్పలను దుర్గుణంబులఁ దడవరాదు;
మఱచియైనను బరులతో మాటవరుస
నువిద వానిఁబ్రస్తావింప కుండ వలయు. 29.

తే.గీ. పురుషులందున్న సద్గుణ పుంజములనే
గొప్పగాఁగను భావించుకొనుచు సతులు
హృదయపూర్వకంబుగ వారియెడలఁ గరము
భయము భక్తియు వెలయింపవలయుఁజుండు. 30.

తే.గీ. దైవసంకల్పమునఁజేసి తరుణులారా;
యంగహీనులును దరిద్రులైన పతులు
మీకు లభియించినను, వారి మీఱి నడప
కెంతయును భక్తితోఁ జరియింపవలయు. 31.

తే.గీ. పరపురుషులెంత సౌందర్యవంతులైన,
ధైర్యశౌర్యాది గుణములఁ దనరి యున్న,
సుదతి వారలఁ గన్నెత్తి చూడఁ గూడ
దితర నరుపొందు తృణముగా నెంచవలయు. 32.

ఆ.వె. మంత్రతంత్రములను, మందుల, నాథులు
వశ్యు లగుదు రనుట వట్టిమాట;
తెలిసెనేని,మున్నుగల ప్రేమయును బోవు
గాన నిట్టిభ్రమలు మానవలయు. 33.

ఆ.వె. పురుషుఁడూర లేకపోయినఁ, బూఁబోఁడి
పూలు నగలు మేనఁబూనరాదు,
నిలువఁ గూడ దింతి తలవాకిటను జేరి,
నాతి పెద్దపెట్ట నవ్వరాదు. 34.

మితవ్యయము

తే.గీ. కష్టపడి భర్త యెందైనఁ గడన చేసి
యింట నుంచినవస్తువు లించుకైన
వ్యర్థముగఁ బోవుటకు నోర్వ కతివ యెపుడు
వాని మితముగా వ్యయపెట్టవలయుఁ జుమ్ము. 35.

తే.గీ. అధికముగఁ దెమ్మటంచును ననుదినంబు
మగనిఁ బీడింప కనువున నిగురుబోఁడి
కలుగునంతటిలోపలఁ గడుపుకొనుచుఁ
దెలివి తేటలు గలిగి వర్తింపవలయు. 36.

తే.గీ. భాగ్యవంతులు ధరియించు వస్త్రములను
భూషణంబులఁ గనుఁగొని బుద్ధిహీన
లైననారులు నాథుల వానిఁ దమకుఁ
దెండటంచును బీడింత్రు దీనవృత్తి, 37.

సుగుణములు

తే.గీ. పువ్వులును, మంచిబట్టలు, భూషణములు,
సుగుణములయట్ల యెన్నఁడు సుందరులకు
శోభ తేనేర వది గాన సుదతులార!
సుగుణసంపద గడియింపఁ జూడుఁ డెపుడు. 38.

ఆ.వె. నీతి లేకయున్న, నిఖిలంబు చెడిపోవు,
నీతి గలుగుసతికి నిఖల ముందు,
నీధరిత్రిలోని దేది యెట్లైనను,
నీతి విడువరాదు నెలఁత యెపుడు. 39.

తే.గీ. తనకు దైవంబు దయచేయుదానితోనె
తృప్తిపొందిన సుఖపడుఁ దెలివ యెపుడు,
చాలలేదని వగఁబొందుచాన సతము
వ్యాధి లేనట్టి బాధను బడుచు నుండు. 40.

తే.గీ. సౌఖ్య మొక్కడనో విశేషంబుగాఁగఁ
గలుగుననుకొంట భ్రమసుండు కలుకులార!
కాపురము సేయుచుండు సౌఖ్యంబు సతము
తనివి గల దేని, నిలిచి మీమనసులందె. 41.

ఆ.వె. తుష్టి లేకయున్న, దొరకదు సౌఖ్యంబు,
కోట్లకొలఁదిధనము కూడియున్నఁ
గుడువఁ గట్టనున్న, గొప్పగృహములున్న,
నొడలినిండ లక్షతొడవు లున్న. 42.

త్యాగము

తే.గీ. "తాను జేసినధర్మంబె తన్నుఁగాచు"
ననెడు లోకోక్తి చిత్తంబునందు నిలిపి,
భర్తయును బంధువులు నియ్యఁబనిచినట్టి
ద్రవ్యమున బీదసాదలఁ దనుపవలయు. 43.

తే.గీ. త్యాగ మొనరింప నగునన్న యాసచేత
ధవుఁడుఁ జుట్టంబు లిచ్చినధనము గాక
తాను జాటుగఁ దీసి యద్దాని నొక్క
పెసరగింజను బరులకుఁ బెట్టరాదు. 44.

తే.గీ. దాసదాసీజనంబుల దయ దలిర్పఁ
బెట్టువోఁతలఁ దనుపుచు, వెలఁది వారి
గదివి చీటికిమాటికిఁ గసురుకోక
వారు ప్రేమింప వర్తింపవలయుఁ దాను. 45.

తే.గీ. మున్నె తనశక్తియు నశక్తి యెన్ని చూచి
యితరులకు నెప్పుడును మాట యియ్యవలయు;
నిచ్చెనేనియు, మణి యేది యెట్టులైనఁ
దీర్పవలె దాని ధర్మంబు తెగకయుండ. 46.

చౌర్యము

ఆ.వె. దొంగతనము చేయ దొర పట్టి శిక్షించు;
నిరుగుపొరుగువార లెగ్గ లెంత్రు;
పరమునందు నరకబాధలు పైకొను;
దోషములకుఁ గుదురు దొంగతనము. 47.

తే.గీ. ఎవరు పట్టుకోఁ గలరని యెంచుకొన్న,
దాఁగనేరదు చౌర్యంబు ధరణిలోన;
దాఁగెనేనియుఁ జానరో! దైవ మైనఁ
గాంచి శిక్షింపఁడే యట్టికట్టిడులను : 48.

తే.గీ. భామ లెప్పుడుఁ దృణ మైనఁ బరులసొమ్ము
వారియనుమతి లేకుండఁ జేరఁ బోయి,
ముట్టుకో రాదు; పొరపడి ముట్టుకొన్న,
శాశ్వతం బైన యపకీర్తి సంఘటిల్లు. 49.

అహింస

తే.గీ. కొమ్మ! యఱకాలునను ముల్లు గ్రుచ్చుకొన్న
నెంత నొప్పిగ నుండునో యొఱిఁగి నీవు
జీవహింస యెన్నండును జేయఁ బోకు;
జంతువుల కన్నిఁటికి బాధ సమమె కాన. 50.

తే.గీ. దయను మించినధర్మంబు ధరణిలోన
వెదకి చూచిన నొక్కటి వేఱెలేదు;
కావునను దీని మది నుంచి కన్నెలార!
భూతదయ గల్గి మెలఁగుడు పుడమి మీఁద. 51.

తే.గీ. మేఁక మొదలుగాఁ గల సాధుమృగములకును
బాధ సేయుదు రూరక పాడుసతులు;
తమ్ము మించెడు వారట్లు తమ్ముఁ గొట్ట
నెట్టు లుండునొ యొక్కింత యొఱుఁగ వలదె? 52.

తే.గీ. చిన్నజంతువులకు బాధ సేయుచున్న,
నంత కంతకు నదె హృదయంబునకును
బట్టు వడి, కొన్నినాళ్ళ లోపలనె నిజము
మనుజులకుఁ బీడ గలిగింప మనసు పుట్టు. 53.

తే.గీ. ప్రాణికోటిపై దయ గల్గువారియందు
దైవమును జాల దయ గల్గి తనరుఁ గాన,
సామజంబున కైనను దోమ కైన
నిర్నిమిత్తంబుగా బాధ నెఱప రాదు. 54.

కోపము

తే.గీ. కోపమే పాపముల కెల్లఁ గుదు రటంచు
నెప్పుడును దొంటిపెద్దలు చెప్పు చుంద్రు;
దీని మదిలోన సతతంబు దృఢము చేసి
మానినులు కోప మనుమాట మఱవ వలయు. 55.

తే.గీ. కొలువు కుదిరినవారిపైఁ గోపపడక,
మంచితనముననే మీరు మగువలార!
పని గొనుం డందువలనను వారు కరము
భక్తియును శ్రద్ధ కాన్పింత్రు పనులయెడల. 56.

ఆ. వె. పనులఁ బనుచునపుడు పనివారలను మీరు
కసరు చుందు రేని కాంతలార!
పనిని జేయ రెపుడు బాగుగ; మఱి మీకుఁ
గ్రూరురాం డ్రటంచుఁ బేరు వచ్చు. 57.

తే.గీ. లేమ! తిన్నఁగా మాటాడ లేనివారు
తెలివిలేమిని నినుఁ దప్పఁ బలికి రేనిఁ,
దప్పుగాఁ బట్టుకొని దానిఁ దడవుకొనుచుఁ
గోప పడకుము వారిపై గొదవలెన్ని. 58.

పాటు

ఆ.వె. పాటు పడిన, నొడల బలము లెస్సగ నుండుఁ
బాటు పడిన, మేనివ్యాధి పోవుఁ ;
బాటు పడిన, సుఖము బాగుగఁ గలుగును ;
బాటు పడఁగ వలయు భామ లెందు. 59.

ఆ.వె. ఇంతద్రవ్య ముండఁ నిట్లు సాగుచు నుండఁ,
బరిజనంబు నింత బలిసి యుండఁ,
నడచి పనులు సేయ నా కేమి యనఁ బోక,
పడఁతి యెవుడుఁ గష్టపడఁగ వలయు. 60.

ఆ.వె. పనులు సేయునెడలఁ బడఁతుక యెప్పుడు
దాసిపలెను దానె చేసికొనుచు,
ననుభవించుసమయమున రాణికైవడి
ననుభవింప వలయు, నడ్డులేక. 61.

శరీరారోగ్యము

తే.గీ. అన్నిధర్మంబులను ముఖ్యమైన దరయఁ
దసదుదేహంబు కాపాడుకొనుటె కాన,
లేనిపోనియాచారముల్ పూని, పొలఁతి!
యొడలు చెడఁగొట్టుకొన కెప్డు నుండ వలము. 62.

తే.గీ. ప్రాలుమాలక భామినుల్ ప్రతిదినంబు
స్నాన మొనరించుచును దనుమేనిముఱికి
పాయునట్లుగఁ దోముకో వలయు నొడలు,
రోగమును నొప్పి లేకుండ సాగుకొఱకు. 63.

తే.గీ. ఎపుడు స్నానంబు మానక యిందువదన
విలువవస్త్రంబె వలె నని వెఱ్ఱిపడక
ముతక దైనను గానిమ్ము మురికి లేని
వస్త్రమునె ధరించుకో వలయుఁ జుమ్ము. 64.

తే.గీ. కల్మషజలంబు త్రాగినఁ గలుగు వ్యాధి;
వాస్తవము దీని మది నుంచి వడియఁగట్టు
నిర్మలజలంబె త్రావుచు నెలఁత యెపుడు
తేర్చి తనవారి కీవలేఁ దేటనీరే. 65.

ఆ.వె. మితము తప్పి తినుట మేలుగా దెన్నఁడుఁ
తినియెనేని, గొప్ప తెవులు వచ్చు;
వల దనంగఁ గొంత వడ్డించుకొం డంచుఁ
బెఱిలను బలవంత పెట్టరాదు. 66.

తే.గీ. మంచివాయువు లేదేని మనుజులకును
వ్యాధు లొదవును గావున వనజముఖులు
తలుపులన్నియు మూయక తగినగాలి
పడకయిలు సేరు పనిఁ జూడ వలయుఁ జూండు. 67.

తే.గీ. గాలి దుర్గంధసహితమై కదిసెనేనిఁ
గలికిరో! దేహమునకు రుగ్మతలు వచ్చు;
నింటిపజ్జను మురికినీ రెన్నఁటికిని
నిలువ నీయకు మమ్మయో నేలఁతమిన్న! 68.

శాంతత్వము

తే.గీ. సర్వధర్మంబులకు నొక్క శాంతగుణమె
వన్నెఁ దెచ్చునలంకార మన్నులార!
యెన్నిపాటులు పడి యైన నెల్లవారు
శాంతతను దాల్చుయత్నంబు సలుప వలయు. 69.

తే.గీ. దాసదాసీజనంబులు తగవు మాలి
తప్పు చేసిన, దానినె తడవ కెపుడు
సైరణ వహించి యొక రెండుసారులైన
వారి మన్నింప వలయును వారిజాస్య! 70.

ధైర్యము

తే.గీ. ఆపదలు వచ్చినప్పుడు నలరుబోండ్లు
తాము ధైర్యంబు విడువక, తక్కుగలుగు;
వారి నూఱార్చి దుఃఖంబు వాప వలయు;
ధైర్యమున నాపద సగంబు తగ్గి పోవు. 71.

తే.గీ. వసుధ నెపుడైనను విపత్తు వచ్చినపుడు
తాల్మి విడనాడి వగ గూరి తలఁకు చున్న;
దొసఁగు రెట్టింపుగాఁగను దోఁచుఁ గాని
కొంచె మైనను గార్యంబు కూడిరాదు. 72.

గర్వము

తే.గీ. చక్కఁదన మున్న, సంపద చాల నున్న
లేరు భువిలోన నాపాటివా రటంచు
విఱ్ఱవీగంగఁ దగ దెందు వెలఁదులకును ;
దాన నెంతయు నెగ్గగుఁ దప్పకుండ. 73.

తే.గీ. ఎంతయైశ్వర్య ముండునో యంతయడఁకు
వొనర మెలఁగంగ వలెఁ జుండు వనితలార!
సర్వసుగుణంబు లుండియుఁ జాల, నొక్క
యడఁకువమ్మై లేనిచో వ్యర్థ మవియుఁ గూడ. 74.

ఆ.వె. అడఁగి మడఁగి యుండునతివల నందఱు
ఘనముగాను జూతు రనవరతము;
విఱ్ఱవీఁగు చుండువెలఁదుల నెల్లరుఁ
జులుక గాను జూతు రిలను నెపుడు. 75.

తే.గీ. కలిమి తన కెంత గలిగిన గర్వపడక
బీదసాదల నరయుచు వినయ మొప్ప
నొరులహృదయంబునకు బాధ యొదవ కుండ
మెలఁగుచుండెడి మెలఁతయె మెలఁత యెందు. 76.

చాడి

తే.గీ. కొండెములు చెప్పుకంటెను గ్రూర మైన
కార్య మొక్కటి యెందును గాన రాదు;
కాన, లేనివి కల్పించి చానలార!
యొకరిపయిఁ జెప్పఁ బోకుఁడీ యొరులతోడ. 77.

తే.గీ. వెలఁదిరో! నీవు విన లేదె 'విన్నమాట
కన్నఁ జెప్పెడుమాట చే' టన్నమాట;
కనుకఁ జెవి యిచ్చి చాడిని వినకు మమ్మ;
వింటివేని, యనర్థంబు లంటుఁజుమ్ము. 78.

పరోపకారము

తే.గీ. ఒక పరోపకారంబు చేయుటయె కాదె
యిలపయిని జన్మమెత్తినఫలము మనకుఁ;
గాన మనమేలు చూడకయైనఁ దరుణి;
పరుల కుపకార మొనరింప వలయుఁజూవె. 79.

తే.గీ. మహిని మనమెల్ల మనుజసామాన్యముగను
జాన!దైవ కుటుంబములోని వార
మగుట, లేమిచే, నొక్కఁడు పొగులు చుండ
సాయ మొనరింప కుండుట చనునె చెపును. 80.

సమబుద్ధి

తే.గీ. ఎల్లరును నొక్కదైవంబెయిల సృజించెఁ;
గావునను, భేద మెంచక కలుకులార!
యక్క సెలియండ్ర వలెఁ జూడ నగును స్త్రీలఁ;
బురుషులను జూడ వలయు సోదరులమాడ్కి. 81.

తే.గీ. ఎదుటివారికి మర్యాద నెఱిఁగి చేసి
వారిచేఁ దాను మరియాద పడయ వలయుఁ;
బరులఁ దొలుతను గౌరవపరుప కున్నఁ,
దలకు గౌరవ మబ్బదు తథ్యముగను. 82.

బాలశిక్షణము

ఆ.వె. పిల్ల లొక్క వేళ నల్లరి చేసిన,
బుద్ధి చెప్పవలయు బుజ్జగించి;
నయము భయము చూపి న్యాయంబునకుఁ ద్రిప్పి
చెలువ తగినశిక్ష సేయ వలయు. 83.

తే.గీ. తెఱవ నోటికి రానట్టితిట్లు తిట్టి
గొడ్డు బాదిన కైవడిఁ గొట్టె నేని,
దా మృగప్రాయ యౌట యందఱకుఁ దెలుపుఁ
గాని బాలునకును బుద్ధి గఱప లేదు. 84.

వివిధ ధర్మములు

ఆ.వె. ఎదుటివారు నీకు నేరీతిఁ జేయంగ
వలయు నంచు మదిని దలఁచు కొనెదొ,
యెదుటవారి కీవు నెప్పుడు నారీతిఁ
జేయు చుండవలయుఁ దోయజాక్షి! 85.

తే.గీ. కుడిచి కూర్చుండియేమిటఁ గొదవ లేక
వీరిని వారినిఁ జేరిచి యూరివారి
దోషముల నెన్నుచుండుట తుచ్ఛగుణము
కాన, మంచివా రటుచేయు మాన వలయు. 86.

తే.గీ. దైవవశమున నన్యుల తనువులందుఁ
గలుగువక్రతలను గాంచి చెలువలార!
నవ్వఁదగ దించుకయు నట్టినరులఁ బిలిచి
చేత నైనచో సాయంబు చేయ వలయు. 87.

తే.గీ. నిత్య మరుణోదయంబున నిద్ర లేచి
దంతధావన మొనరించి తగినరీతిఁ
బ్రాఁచిపనులను దీఱిచి ప్రతిదినంబు
నిల్లు శుచిగాఁగ నుంచంగఁ జెల్లు సతికి. 88.

తే.గీ. ఒరులసంపదఁ గనుఁగొని యోర్వలేమి
దుర్గుణంబులలో నెల్ల దుర్గుణంబు;
సుదతి యెప్పుడు నట్టి యసూయ విడచి
పుడమి సరివారు మెచ్చంగ నడువ వలయు. 89.

తే.గీ. ఇతరు లొనరించుమేలును నించు కేని
మగువ లెప్పుడుఁ గలనైన మఱవ రాదు;
కొంచె మైనను గొప్పగా నెంచికొనుచుఁ
జేత నౌ మేలు క్రమ్మఱఁ జేయ వలయు. 90.

తే.గీ. ఇంటఁ గల గుట్లు పరులకు నించు కేనిఁ
దెలియ నీఁగూడ దెటు లైనఁ దెలిసె నేనిఁ,
గార్యముల కెల్ల భంగంబు కలుగుఁ గాన;
మెలఁత కడు మెలంకువ గల్గి మెలఁగ వలయు. 91.

తే.గీ. వీరికడమాటఁ గొనిపోయి వారికడను,
వారికడ మాటలను దెచ్చి వీరికడను,
దెలుపఁబోకుఁడు మీ రెందుఁ దెఱవలార!
తెలిపినను నిందపా లౌరు రిలను మిగుల. 92.

ఆ.వె. ఇద్ద ఱొక్కచోట నేకాంత మాడంగఁ
బొంచి వినఁగ రాదు మించుబోఁడి!
వినుచు నున్నయపుడు కనిరేని వారలు
కలహ మొదవుఁ జుమ్ము కలువకంటి! 93.

తే. గీ. ఇరుగు పొరుగు నారులకడ నించు కైనఁ
బరుష వాక్యంబు జిహ్వాగ్రభాగ మెపుడు
కదియ నీయక వారితోఁ గలసి మెలసి
యెల్ల రౌనన మెలఁగంగఁ జెల్లు సతికి. 94.

తే. గీ. పఙ్క్తి భేదంబు సేయక పదిగ నరసి
యందఱకు నేకరీతిగా ననువుమీఱ
భక్ష్యభోజ్యముల్ వడ్డింప వలయుఁ జూవె
కీర్తికే యాశ పడునట్టి కీరవాణి. 95.

ఆ.వె. పుట్టినింటివారు భువిలోన శ్రీమంతు
లగుచు నున్నఁ గాని యందు, బోక
నెలఁత యెపుడు మగఁడు నిరుపేద యైనను
నిలువ వలయు నతని నెలవు నందె. 96.

తే.గీ. ఖ్యాతియైన నపఖ్యాతియైనఁ బతికి
భార్యమూలముగా నెప్డు వచ్చుఁగాన,
లేశ మైనఁ బ్రమాదంబు లేకయుండఁ
దెఱవ సన్మార్గమునఁ బ్రవర్తింప వలయు. 97.

తే.గీ. కుట్టుపనులను నేరుచుకొని నెలంత
తనదు రవికలు బట్టలు తానె కుట్టు
కొనగవలెఁ గాని యిది కుట్టుఁ డనుచుఁ
బొరుగువారల నడుగంగఁబోవరాదు. 98.

తే.గీ. సేవకుల నైనఁ దా నాజ్ఞ చేసినట్టు
లోరి యిదిచేయు మోసి యనక,
అమ్మ యిదిచేయు మదిచేయు మయ్య యనుచు
వేడుకొనునట్లు చెప్పుట వెలఁది కగును. 99.

తే.గీ. చిన్ననాటనె పాకంబు జిహ్వ కింపు
గాఁగఁ జేయంగ నేరిచి కలువకంటి
ప్రతిదినము భోజనము నెల్ల వారలకను
వేళపట్టునఁ దప్పక పెట్ట వలయు. 100.

-:(0):-

తే.గీ. బాలికా పాఠశాలల నోలిఁ జదువు
చిన్నతరగతులం దున్న కన్నియలకుఁ
గాఁగ స్త్రీ నీతిదీపిక నాఁగ దీని
కందుకూరి-వీరేశలింగము రచించె. 101.

సంపూర్ణము.

బాక్సు ముద్రాక్షరశాల. రాజమండ్రి